

Za profesorom Jurajom Kolesárom

* 1924 – † 2004

Práve teraz, v septembri, sme plánovali na tomto mieste uverejniť laudáciu k 80-tinám profesora MUDr. Juraja Kolesára, DrSc., dlhoročného prednostu II. internej kliniky LFUK a FN v Bratislave (predtým pracoviska Fyziatricko-geriatrickej kliniky LFUK a FN), dlhoročného riaditeľa Výskumného ústavu humánnej bioklimatológie v Bratislave a vedúceho subkatedry Fyziatrie, balneológie a liečebnej rehabilitácie na vtedajšom ILF v Bratislave.

Osud chcel inak a tak namiesto laudácie nám prichodí napísať nekrológ. Profesor Kolesár sa totiž svojich 80-tin už, žiaľ, nedožil, zomrel 3. marca 2004. Paradoxne ukončil svoju životnú púť tam, kde strávil väčšinu svojho života – vo Fakultnej nemocnici na Mickiewiczovej ulici, kde vykonal veľa svojej činorodej práce, a práve oproti svojmu materskému pracovisku, ktoré dlhé roky viedol. Ťažká operácia si vyžiadala svoje a po nej už jeho organizmus nemal toľko síl, aby sa s týmto svojím ťažkým stavom ešte vyrovnal. Tí, ktorí ho mali možnosť stretnúť, vedia, že až úplne do posledných dní bol plný síl a elánu. Dokonca práve dokončieval prácu na písaní monografie o kúpeľnej liečbe a balneoterapii na Slovensku. Táto kniha však už neuzrie svetlo sveta a ostane nedopísaná, práve tak, ako aj veľká kniha života pána profesora Kolesára.

Profesor Kolesár sa prioritne na Slovensku a významne v kontexte bývalého Československa zaslúžil o zavedenie fyzikálnej medicíny a komplexnej rehabilitácie do klinickej praxe. Nadviazal na svojho predchodcu a učiteľa profesora Juraja Hensela a predovšetkým jeho zásluhou sa vtedajšie Československo a jeho balneológia a klimatológia dostali na európsku úroveň. Táto jeho aktivita dosiahla vysoké medzinárodné ocenenia a bol menovaný za čestného člena mnohých európskych fyziatrických spoločností. Pravidelne ho pozývali prednášať na mnohé európske odborné kongresy a sympóziá, sústavne publikoval doma i v zahraničí. Napísal niekoľko monografií, z ktorých viaceré sú dodnes základnou literatúrou pre mladých lekárov v príprave pred atestáciami. Počet jeho publikácií v domácej odbornej literatúre významne prevýšil 1 000 a dodnes sú jeho dostupné práce citované v citačnom indexe.

Vychoval niekoľkých profesorov, desiatky docentov, doktorov i kandidátov vied, vychoval veľa erudovaných odborníkov, z ktorých mnohí dnes vedú zariadenia kúpeľov a zriediel na Slovensku. Výpočet jeho aktivít by mohol zabrať desiatky strán, ale je natoľko známy, že nám nepri náleží všetky vymenovať. I tak by sme mnohé aspekty zaiste opomenuli.

Skôr by som pripomenul ľudský rozmer tejto veľkej osobnosti medicíny na Slovensku. Bol nesmierne náročný ku sebe, celý život intenzívne študoval. Čo je však osobitne cenné, túto náročnosť vyžadoval aj od svojich podriadených a cieľavedome ich viedol v ich odbornom živote. Veľká sčítanosť mu dala ďalší dar – „mať nos na nové“. Bol to on, kto ako prvý klinicky rozviedol rehabilitáciu pacientov po prekonanom infarkte myokardu vo všetkých fázach, vrátane kúpeľnej liečby na Sliači. V polovici 60. rokov zaviedol do rutinného používania záťažové testy a neskôr aj spiroergometrické vyšetrenia. Bol to on, kto zaviedol rehabilitáciu pacientov s esenciálnou hypertenziou, vrátane kúpeľnej starostlivosti. Kúpeľnú a klimatickú starostlivosť o astmatikov vo Vysokých Tatrách i speleoterapiu v Bystrej a Gombaseku. Bol prvým, kto v bývalom východnom bloku zaobstaral a kúpil jednonanálový Holter prvej generácie (na sledovanie EKG i na meranie krvného tlaku). Princípy aklimatizácie na vysokohorské prostredie sa dodnes aplikujú ešte podľa jeho klinických prác. Termoterapia a hydroterapia, ako ju opísal, sa dodnes vyučuje ako základ vo FBLR. Profesor Kolesár bol mimoriadne činný aj na poli vedeckovýskumnom, celé desaťročia bol zodpovedným riešiteľom mnohých úloh štátneho plánu technického rozvoja, rezortného i základného výskumu.

Veľmi bohatá bola tiež jeho organizátorská a riadiaca práca. Zastával funkciu prodekana LFUK, predsedu FBLR pri SLS, viaceré funkčné obdobia bol členom výborov niekoľkých odborných spoločností v rámci SLS. Dôležitú činnosť profesor Kolesár vykonával pri uvádzaní a šírení poznatkov na pôde Slovenskej lekárskej spoločnosti i Spolku lekárov Slovenska. Patril medzi vysoko aktívnych prednášateľov a jeho prednášky sa vždy tešili veľkému záujmu. Boli vysoko erudované so zameraním na kliniku a dennú prax internistu, kardiológa, fyziatra, balneológa a liečebného rehabilitačného pracovníka i bioklimatológa. Svoje schopnosti a vedomosti plne uplatňoval vo viacerých vedeckých radách, výskumných medicínskych ústavoch, viacerých odborných komisiách i ako znalec a hlavný odborník pri Ministerstve zdravotníctva SR. Veľmi dôležitú časť zohrávala jeho klinická odborná činnosť a prax, kde sa mu darilo sklbiť vedu a umenie lekára a mať citlivý vzťah k chorému a trpiacemu pacientovi. Pre tieto vlastnosti sa stal vyhľadávaným klinikom a všeobecne známym svojimi liečebnými úspechmi.

Vážený pán profesor!

Lúčim sa s Vami v mene Vašich spolupracovníkov, kolegov i za celú lekársku obec. Lúčim sa s Vami aj za seba a ďakujem Vám ako svojmu učiteľovi počas obdobia ako medik, tak i neskôr ako začínajúci internista. Ďakujem Vám za všetkých Vašich bývalých spolupracovníkov, čo ste pre našu kliniku vykonali, za všetku Vašu nezištnú pomoc a cenné rady pri riešení mnohých problémov v práci i živote. Chceme Vás ubezpečiť, že ste stále s nami na klinike, lebo ste natrvalo prenikli do nášho profesijného života a trvalo ovplyvňujete našu každodennú prácu.

Ďakujeme Vám za Vašu statočnú, precíznú a poctivú prácu. Česť Vašej trvalej pamiatke.

Doc. MUDr. Andrej Dukát, CSc.
II. interná klinika LFUK a FN, Bratislava